

Part-I (All) ડૉ. અરવિન્દ કા - 9040201409

વિધા પાન રમિન ગોસાઉનિક ગાન

ડૉ. અરવિન્દ કા
મહામત્ર પાંચમાયક
મૌલિક વિમાર્ગ
મારવાડી મહાવિદ્યાલય
દરમંગા

જમ-જમ મૌર વિ અચુર - મમાઉનિ

પરુપાનિ - મામિ નિ મામા ।

સાદગ સુમાનિ વર દિઅઓ ગોસાઉનિક

અતુગાન - ગાનિ તુઅ યામા ॥

વાસાર રેનિ રાધાસન રોમિન

પરળ પન્દમાળે - રૂડા ।

કનઓક દૈત્ય મારિ અરવ મેલલ

કનઓ ઉગિલિ જેલ રૂડા ॥

સામાર વરળ નમન અતુરંગિન

જલદ ગોગા ફુલ કોકા

કલ-કલ વિજલ ઓઠ ફુલ પાંડરિ

હિંદુર ફેન ૩૬ ફોકા ॥

ધન ધન ધનન બુધુર કન વાગમ

હન હન કર તુઅ કાના ।

વિધા પાનિ નવિ તુઅ પદ સેવક

કુન વિસરુ ગુ માના ॥

2

શબ્દકોશ અર્થ

મૈત્રિ - મિત્રતા

અસુર-મયાત્રિ - અસુર (રાક્ષસ) ને મયા (સૂર્ય) ઉત્પન્ન કરેલ વાળી

પશુપતિ - મહાદેવ

માયિત્રિ માયા - મહાદેવ પત્નિ / માયા રૂપી મિત્રતા

સાહજ - સ્વાભાવિક

સુમતિ - સુન્દર માતિ / નીક કુદિતી

ગોસાત્રિ - જુલ દેવી / મિત્રતા

અત્રા - અત્રાસ

ગતિ - મોક્ષ

વાસર રાત્રિ - રાત્રિમાળા ને રહેતી વાળી

રાવાસન - સુરદાસ આસન

પૂડા - કેસર રંગી

સામર - સારી

અત્રિંગિ - લાલ

જલદ - મેઘ

કોકા - એક પ્રકારનું લાલ ફૂલ

પાંડરિ - લાલ ફૂલનું પંચુરું

લિપુર - રક્ત

કવિ કોશિલ વિદ્યાપતિ ઠાકુર મેંથિલી સાહિત્યક
આધાર સમગ્ર થિતો. આ વ્યુત્પન્ન જિલ્લા વિસ્તારી ગામક
વાસી દલાદ. દિનક સમય એ નિયતક સમય-ધર્મે
નિયતિ પત્રા મહિ આદિ. રાહિતસત્તર એ વિદ્યાર્થીલોકનિમે
માન મેદ આદિ, વિનુ દિનક સમયક વિષયમે સમ-
પ્રકાશ દર્શિ. દિનક સમય 1350 રૂ. રૂ. 1450 રૂ. ૦
સીધા માનલ જાદદ. દિનક સુત્ર નિયતિ સમય-ધર્મે
દિનકે ૧૦ ૫૬ વડ પ્રસિદ્ધિ આદિ - વિદ્યાપતિ
આત્ર અવસાન, કાનિક સવલ સપોદરી જાન. આદિ
આધાર ૫૨ કાનિક સુત્ર સપોદરી નિયતિ દિનક
સમુત્પન્ન પત્રી સમાવેદ પૂર્વક મનાઓલ જાદદ.

੨ ਚੀਨਿ ਸਿੰਹਾਂ ਲਖ ਬਿਖਸਿੰਹ ਧਰਿ ਅਨੇਕ ਰਾਜਾਨ
 ਆਸਿਨ ੨੨੮੫। ੨੨੮੫ ਬਿਖਸਿੰਹ ਹਿੰਗਕਾ ਬੜਾ ਸਮਝਾਨ ਫੈਲ
 ਫਲਥਿਨ। ੨੨੮੫ ਅਧਨ ਰਾਜਾ: ਸੁੰਗਾ ੨ ੫੬੫ ਮਹਿਲਾਮੇ
 ਬਿਖਸਿੰਹ ਆਭੁੰਗਕ ਪਤਿ ਰਾਜੀ ਲਕਿਖਮਾਕ ਉਲਲੇਖਕ ੪੫
 ਭੁੰਗਕਾ ਲੋਕਨਿ ੨ ਅਮਰ ੪੫ ਫੈਲਨਿ।

સાંસ્કૃતિક આઅવલોકનને દિગ્ગંજ અનેક ક્ષેત્રોમાં પ્રદર્શિત
આદિ, યથા - પુસ્તક પરિક્ષા, મુદ્રણ, વિમાનગત સંપર્કો, સંવિધાન
સંસ્થાઓ, ગોરક્ષ વિજય, (સાંસ્કૃતિક), કીર્તિલિપિ,
કીર્તિપત્રિકા (અવલોકન) આદિ ।

(4)

હિતક લોક દિવસ/ક આપાર શિક મેંચિલી ગીત।
 હિતક મેંચિલી ગીત નીચ પ્રકારક અદિ + શુંગારપદ, મશિનપદ
 હવં ભવદાર પદ। હિતક રચનાનિ જાન મિચિલી થરિ નદિ,
 અપિતુ વંગાલ, આસામ, ઉડીસા, નેપાલ સમસ્ત પૂર્વાચલ કે
 પસારિ ગેલ।

કિં વદનલી અદિ જે હિતક મશિનકોં પ્રમાણિત મડ
 સ્વંમ મહાકવિ ઉગાના થનિ હિતક પાઠરી કરલચિન્ને
 નથા અન્ન સમમમે ગંગા સ્વયં હિતક લગા આધિ
 અપન કોરને લડ લેલચિન।

મિચિલી કે સમ સુમ કાર્ય પ્રારમ્ભ કરવાકોં પૂર્વી
 કુલ દેવીક પૂજા-અર્ચના કરલ જાવદ/ મહાકવિ વિધાપતિ
 સેદો દેવી માયા કે મગાવલી ગીતક રચના કરલચિદિ। ઓ
 અપન સ્ત્રી ગીત કે કહેલ દયિ જે મગાવલી કોં હમર
 આત્મ નિવેદન અદિ, હે માં અસુર જે મય વારી અદિ
 ઓકર। સુમાનિક વર દિઆ જે ઓ અપન અસુર
 જ્ઞાતિ કે પ્યાગિ, સુર સેવક બનર। હે માં અહો
 નડ કર। મહા વિધા દી। સમક કદયાવ કરિઓ
 હે માન। દિન-રાત્રિ અહો શ્રાવક આશન
 પર સોમિન રહેલ દી। અહોક પરણ કે સાક્ષાત્ત શિવ
 વિરાજ માન દયિ જાનિક મસ્તક પર પદ્મના સોમિન
 અદિ।

अहाँ असंख्य देव में मारि ओकर रक्तसँ झड़। ७५ (5)
में उगिलि देल, ओहि रक्तसँ असंख्य लाल मेल अदि।
असुर आ असुरने असली अनर अहाँ बुझा देलहुँ।
सदृश आ सुश्रुति की परिणाम होइ के जगत्
मारि जना देलहुँ।

हे भगवानी अहाँक रूप सागर (नारी) अदि
जाहिने आँखि रक्त रंजित अदि। ओ ओहिना लगै
अदि जेना नारी मेघ मे लाल कमल फूल उगल हो।
असुर पर कोप सँ अहाँक दौन चल-चल नरने अदि
ओ ओठ पादरि फूल बलगौने अदि। उँह सँ लाल
शोणित फेनाएल बहैने अदि जेना लाल फेनक बुलबुला
होइत। हे भगवानी अहाँक कोचा वस्त्राक रूप चिराल
अदि।

होहि गीत मे महा कवि चियापनि मान
भगवानीक रौद्र रूपक वर्णन कएलनि अदि। जाहिने
असुरक संहार करवा काल हुनक पैरक पुंछन बजै
अदि, कला हुन-हुन ७५ रहल अदि। देव सभक
मूढ़ी कारि रहल दूथि। वस्तुतः माना संसारक
कलयण हेतु रौद्र रूप धारण कएने दूथि। असुरि
शुक्ति नारी करवा लेल काना चला रहल दूथि।

(4)

(6)

અગામે કવિ કહેલે દયિ હે માતા હમ અહાંક
 કોચક દી, પુત્ર સમાન દી તે હમર નહિ વિકરમ
 જાનના માતાને પુત્રસં સનેહ હોરદ સેહ સેહ હમરો
 દિઆ સદૈવ અપના ચરણ મે હમર રાખૂ।

મહાકવિ વિયાપતિ જુલ દેવીક અમરધનામે
 હદી ગીતા ક રચના કરલનિ જે મિથિલાક રાધુગાન
 સહસ્ર લોકપ્રિય અદિ। કવિ અસુર માવક ગારક
 કામના નેલ જેના માતા અસુર કે ગાર કરલનિ
 તરિના મિથિલોમે આસુરી માવક ગાર હોઅર, સરદ
 પાર્થના કરલનિ અદિ।

ડૉ અરવિન્દકા

સહાયક પ્રાધ્યાપક

મૈથિલી વિભાગ

મારવા હી મહાવિદ્યાલય

દરમંગા

૧૨૭૧૪ - ૧૦૫૦૨૦૧૫૦૯